

ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА
на часовима У ШКОЛИ

ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

ШТА СЕ ПРАТИ И КАКО :

Настава музичке културе је заснована на практичном усвајању теоретских знања кроз слушање музике, певање, употребу расположивих инструмената.

Зато је веома важно за ученика да што више таквих знања стекне на часу, а за то је потребна пажња ученика и праћење свега оног што се на часу ради.

Дакле, узима се у обзир труд ученика, у складу са индивидуалним могућностима, а не да ли је ученик довољно надарен.

Зато оцену формира **СУМАТИВНА ОЦЕНА** (кроз усмено испитивање наставника, разне квизове, питања након слушања музичких примера, читање нотног текста – парлато или само ритма...), као и **ФОРМАТИВНА ОЦЕНА (свеобухватне активности на часовима - кроз праћење рада и напредовања сваког ученика, у складу са индивидуалним могућностима, а кроз активно бележење наставника у својој педагошкој свесци).**

Поштујући **дугогодишње методе рада** сваког наставника, које су се у пракси показале као део добре праксе, сва три наставника музичке културе су настојале да ускладе своје **критеријуме са исходима** које је Министарство просвете предвидело за одређени разред.

Информације о начину оцењивања по наставним темама:

1. Човек и музика

УСМЕНО ИСПИТИВАЊЕ УЧЕНИКА

Сумативна оцена

Оцена 5 – ученик је у потпуности савладао наставно градиво у односу на исходе:

V разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу;
- објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања;
- искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека;
- реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма;
- идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и сл.);

VI разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали;
- наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе;
- уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси;
- опише улогу музике у средњовековној Србији;
- уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе;
- издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима;
- објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања

нота; извођачке и техничке могућности инструмената;

VII разред

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања;
- искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека;
- наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барока и класицизма;
- уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму;
- препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;
- објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената);
- разликује музичке форме барока и класицизма;
- идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма;
- идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба;

VIII разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- да своје мишљење о значају и улози музике у животу човека,
- реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику,
- познаје детаљније карактеристике музике романтизма, импресионизма, експресионизма и музике 20. века,
- ученик уме да идентификује и повеже утицај обрађених епоха са музиком савременог доба (музички елементи, наступ и сл.)
- познаје историју, инструменте и друге значајне податке у вези са за музиком романтизма, импресионизма, експресионизма и музиком 20. века, те их класификује по квалитету и може да их примени у данашњици.

Оцена 4 –ученик је савладао наставно градиво, без неких сегмената лекције (непотпун одговор)

нпр:

- Ученик није у потпуности у стању да искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека.(Изоставио је неке битне сегменте.)
- Познаје већим делом карактеристике музике античких држава, али не у потпуности.(Изоставио је неке битне сегменте.)

Оцена 3 – ученик уз помоћ наставника не изводи целовит одговор, већ само неке његове делове (пола података не уме да наведе, чак ни уз навођење наставника).

Оцена 2- Ученик препознаје само неке од понуђених одговора које му наставник наводи.

Оцена 1- Ученик ни уз помоћ наставника не уме да препозна неке од понуђених одговора.

Формативна оцена

Приликом обраде нове лекције ученик треба да прати излагање наставника:

А) Учествоје у одговорима на постављена питања која уводе у садржај саме лекције користећи претходна знања или искуства.

Учешћем ученика у одговорима претходно обрађене лекције постиже се делимична провера свега што је претходно обрађено, а тако и најбоље повезује са новим градивом.

Б) Кроз праћење излагања наставника који предаје нову лекцију, ученик би требало да најбитније (есенцијално) о чему је наставник говорио буде у стању да понови (на начин како је схватио), након постављених питања наставника (Наравно, у складу са својим могућностима).

На понављању неких сегмената лекције се понекада може инсистирати чак и одмах непосредно након излагања наставника, да би се скренула пажња на лекцију, а не на неке друге активности која ученика одвраћају од праћења наставе. Одговор ученика, као потврда да ли ученик прати, неким делом прати или ни најмање не прати наставу, наставник може да бележи као утисак у своју педагошку свеску, а потом и у дневник.

Одбијање редовног записивања диктираног и вођења свеске ученика, наставник такође континуирано прати и бележи у активностима.

Оправдање да ученик нема свеску се не признаје, јер оно што је потребно извести из лекције и записати као најбитније, сваки ученик може записати макар и на папиру.

Писањем ученици такође усвајају знања, па је то и са ове стране корисно.

Наставник унапред треба да испланира да количина диктираног градива буде толика да се прибележи само оно најбитније.

Ако се на часу планира **дискусија, дебата,** наставник прати учешће ученика, њихове одговоре на постављену тему (у вези са одређеним композиторима, музичким епохама или у вези са квалитетом или карактеристикама слушаних композиција - препознавање инструмената, врсте плеса, извођачког састава, динамике, темпа слушање композиције....)

Презентације, панои на дату тему даје наставник и могу се вредновати формативном или сумативном оценом, зависно од процене квалитета урађеног задатка....То процењује сам наставник.

Ако ученик показује да прати наставу и ангажован је кроз активности, бележи се ☑ – „успешан“; ако делимично прати наставу и половично усваја градиво ☐ – „задовољава“, или не прати наставу на очекивани начин ☹ „не задовољава“.

Овакве белешке, **формативне оцене заједно са сумативном** формирају оцену која се бележи у дневнику **рада/педагошкој свесци.**

2. Музички инструменти

Сумативно оцењивање

(усмени одговори у вези са обрађеним инструментима):

5 – ученик је у потпуности савладао наставно градиво у односу на исходе

V разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- класификује инструменте по начину настанка звука;
- опише основне карактеристике удараљки;
- препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи;
- користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација); – понаша се у складу са правилима музичког бонтона;
- користи могућности ИКТ-а за слушање музике;
- изражава се покретима за време слушања музике;
- вербализује свој доживљај музике;
- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;
- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;
- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);
- критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;

VI разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку;
- опише разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама;
- препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;

VII разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- класификује инструменте по начину настанка звука;
- препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку;

- опише начин добијања тона код жичаних инструмената; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;
- понаша се у складу са правилима музичког бонтона;
- користи могућности ИКТ-а за слушање музике;
- вербализује свој доживљај музике;
- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;
- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;
- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);

VIII разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- Ученик анализира и критички просуђује извођачке и техничке могућности инструмената у музичком делу, колористику и боју тона, висину и покретљивост/ виртуозност.
- разматра феномен звука као акустичне појаве.
- познаје грађу, историјат у улогу дувачких инструмената.
- познаје грађу и улогу народних музичких инструмената.
- повезује средстава изражајног извођења са врстом, наменом и карактером композиције.
- тумачи коришћење инструмената, инструменталних група у музичком делу у односу на звучне специфичности и техничке могућности

Оцена 4 - ученик је савладао наставно градиво, без неких битнијих наведених детаља из лекције .

(нпр: не зна име инструмента, али уме да га опише, наведе боју тона, улогу у оркестру, којој групи инструмената припада...

или не зна назив извођачког састава, али препознаје инструменте или инструменталне групе у оркестру...)

Оцена 3 - ученик уз помоћ наставника не изводи целовит одговор, већ само неке његове делове (пола тога не уме да наведе, чак ни уз навођење наставника).

Оцена 2 - Ученик препознаје само неке од понуђених одговора које му наставник наводи .

Оцена 1 - Ученик ни уз помоћ наставника не уме да препозна ни један од понуђених одговора.

Формативно оцењивање

(активности на часу у вези слушаних инструмената):

Информације о музичким инструментима који се обрађују се уводе кроз слушање одабраних музичких примера.

На основу слушане композиције, ученици треба да изводе закључке:

о изгледу инструмента, боји тона, припадности одређеној групи у односу на извршену поделу инструмената, улози у оркестру, могу да скицирају слушани инструмент...

Редовно и уредно вођење свеске наставник такође континуирано прати и бележи у активностима. Наставник прати одговоре на постављена питања белешкама у педагошкој свесци (препознавање инструмената, извођачког састава, динамике, темпа слушане композиције....)

Презентације или паное на дату тему даје наставник и могу се вредновати формативном или сумативном оценом, зависно од процене квалитета урађеног задатка....Ово процењује наставник, даје своје образложење ученику и бележи утисак у своју педагошку свеску или у дневник.

Ако ученик на часу показује да прати наставу и ангажован је, бележи се ☑ – „успешан“; ако делимично прати наставу и половично је пропратио битне детаље предавања ☐ – „задовољава“, или уопште не прати наставу ☹ „не задовољава“, уз пропратни коментар и упутства наставника за даљи рад.

Овакве белешке, **формативне оцене заједно са сумативном** формирају оценоу која се бележи у дневнику рада/педагошкој свесци.

3.Извођење музике **(певање и свирање песама из нотног текста и по слуху)**

Сумативно оцењивање

Оцена 5 – ученик је у потпуности савладао наставно градиво у односу на исходе:

V, VI, VII, VIII разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- пева и свира самостално и у групи;
- обрађену песму чита ритмички, изводи је парлато, пева по нотном тексту (или евентуално свира не неком Орфовом инструменту)
- примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација);
- кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику;
- користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције;
- искаже своја осећања у току извођења музике;
- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...);

Оцена 4 – Углавном препознаје ноте из нотног текста, уз тактирање и релативно поштовање трајања ритмичких вредности. Разликује изглед нотних вредности (четвртину, половину, осмину, шеснаестине...)

Оцена 3 – Пола нота препознаје обрађеног нотног текста, уз тактирање и релативно поштовање трајања ритмичких вредности. Разликује изглед нотних вредности (четвртину, половину, осмину, шеснаестине...)

Оцена 2 – Врло ретко препознаје по коју ноту нотног текста (труди се да тактира, али не уме да оцени трајања ритмичких вредности). Разликује бар изглед нотних вредности (четвртину, половину, осмину, шеснаестине...)

Ученику на ИОП-у се на видљивом месту у нотној свесци могу написати ноте- до, ре, ми, фа ...и именовати како се која нота зове (или нотна вредност), а ученик треба да их повеже са редом где су насумично поређане ноте (нотне вредности) и напише њихов назив (упоређујући са оним што је наставник већ претходно написао.)

Оцена 1 - Не препознаје ни једну ноту нотног текста (труди се да тактира, али не уме да оцени трајања ритмичких вредности). Не разликује ни изглед нотних вредности (четвртину, половину, осмину, шеснаестине...)

Формативно оцењивање

Извођење музике певањем (или свирањем) је један од најчешћих видова активности ученика на часу.

Један од најчешћих исхода у оквиру формативног оцењивања ученика на часовима је **усклађивање певања сваког појединца у заједничком музицирању** (било да је реч о певању или свирању на ритмичким инструментима).

Од ученика се не очекује музикалност, већ жеља за учешћем и усклађивањем у певању целог одељења, без обзира на природне предиспозиције(способности).

(Солидну музикалност наставник може да очекује од ученика само на пробама хора, где и интонативно треба ускладити извођење.)

Ученику који жели да прикаже солистички своју музикалност, омогућити то на часу.

Наставник лако може да, по изразу лица и „непримереној гестикулацији певања“(претераном галамом, викањем или приметним измотавањем, уместо певањем), уочи ко се од ученика труди да бар ритмички усклади своје певање са певањем целог одељења, а ко не. Такве ученике је дужан да опомене, па уколико се такво „неусклађено“ певање понови након опомене, да убележи коментаром формативне оцене.

Наставник такође може да убележи труд сваког ученика који се приметно труди и ужива у хорском или соло извођењу у својој педагошкој свесци, што на ученика има ефекат додатне стимулације.

Ако ученик показује да прати шта се од њега очекује и ангажован је, бележи се ☑ – „успешан“; ако делимично прати и делимично се укључује ☐ – „задовољава“, или не прати, не укључује се, не пева или чак омета друге у извођењу, бележи се ☹ „не задовољава“.

Овакве белешке, **формативне оцене заједно са сумативном** формирају оцену која се бележи у дневнику рада/педагошкој свесци.

4. Слушање музике

Оцена 5 – ученик је у потпуности савладао наставно градиво у односу на исходе

Сумативно оцењивање

V разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- препознаје нека дела и ауторе које је кроз слушни тест претходно одабрао наставник, а слушана су претходних часова
- изражава се покретима за време слушања музике;
- вербализује свој доживљај музике;
- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;
- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;
- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);
- критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;
- понаша се у складу са правилима музичког бонтона;
- користи могућности ИКТ-а за слушање музике;

VI разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- препознаје нека дела и ауторе које је кроз слушни тест претходно одабрао наставник, а слушана су претходних часова
- разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе;
- коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ;
- идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе;
- уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике;
- идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба;

VII разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- препознаје нека дела и ауторе које је кроз слушни тест претходно одабрао наставник
- анализира, пореди и правилно користи музичку терминологију,
- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали;
- уочава међусобни утицај других уметности (књижевност, балет, ликовна и сценска уметност) и музике кроз различите стилове и њихову повезаност
- вербализује свој доживљај музике;
- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;
- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;
- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);
- критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;
- понаша се у складу са правилима музичког бонтона;
- користи могућности ИКТ-а за слушање музике;

VIII разред:

У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:

- препознаје нека дела и ауторе које је кроз слушни тест претходно одабрао наставник, а слушана су претходних часова
- анализира, пореди и правилно користи музичку терминологију,
- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали;
- уочава међусобни утицај других уметности (књижевност, балет, ликовна и сценска уметност) и музике кроз различите стилове и њихову повезаност
- вербализује свој доживљај музике;
- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;
- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;
- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...);
- критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље;
- понаша се у складу са правилима музичког бонтона;
- користи могућности ИКТ-а за слушање музике;

Оцена 4 –Највећим делом успева да формулише тачне одговоре или препозна композиције и њихове ауторе, али не у потпуности.

Оцена 3 – Успева да одговори на оквирно пола питања, сам или уз помоћ сугестије и навођења наставника.

Оцена 2 – Ученик препознаје и наводи само неке од понуђених одговора које му наставник даје да одабере.

Оцена 1 – Не успева да одговори на питања, на основу понуђених одговора (или помоћи наставника).

Формативно оцењивање

Често слушање музичких примера, уз мноштво пропратних питања у вези слушане композиције, даје велику могућност да се сваки ученик укључи у рад на часу. То наставник континуирано прати и бележи у активностима у својој педагошкој свесци и дневнику. Ако се на часу организује, наставник прати и учешће у дебати, дискусији на постављена питања (у вези са одређеним композиторима, музичким епохама или у вези са квалитетом или

карактеристикама слушаних композиција - препознавање инструмената, врсте плеса, извођачког састава, динамике, темпа слушане композиције....)

Ако ученик показује да прати наставу и ангажован је у овој активности, илуструје слушане композиције, коментарише утиске, одговара на постављене задатке наставника након слушања музике, бележи се ☑ – „успешан“; ако делимично прати наставу и половично даје одговоре на задатке слушаних композиција ☐ – „задовољава“, или уопште не прати наставу или још омета друге док слушају музику, бележи се ☹ „не задовољава“, уз пропратни коментар и упутства наставника да је потребна већа пажња на часу.

Овакве белешке, формативне оцене заједно са сумативном формирају оцену која се бележи у дневнику рада/педагошкој свесци.

5. Музичко стваралаштво

Даје широку примену нарочито код креативне деце, а као такво нарочито погодује формативном оцењивању.

Формативно оцењивање

1. Ритмичка допуњаљка (или мелодијска допуњаљка облика периода) , на дати текст или без датог текста.
2. Осмишљавање текста са одређеним бројем слогова у стиху, а потом и осмишљавање мелодије на створени текст (или само ритмичко изговарање стихова т.к. „реповање“).
3. Стварање ритмичког двогласа (уз претходно упућивање од стране наставника) и свирање на расположивим ритмичким инструментима (шаке , бубњићи , штапићи ...)- подразумева групни рад.
4. Израда инструмента – долази до изражаја креативност ученика у примени рециклираних предмета или јефтиних материјала.
5. Учешће у извођењу драмског садржаја са музичким нумерама (кроз читање драмског текста – различите улоге или певање по сценарију, или певање на приредбама у школском хору).

Ако ученик показује да прати наставу и ангажован је у овој активности, бележи се ☑ – „успешан“; ако делимично прати упутства наставника, тј. половично испуњава постављени задатак ☐ – „задовољава“, или не прати захтеве наставника, а често и омета друге у креативном раду, бележи се ☹ „не задовољава“, уз пропратни коментар и упутства наставника.

Овакве белешке, **формативне оцене заједно са сумативном** формирају оцену која се бележи у **дневнику рада/педагошкој свесци**.

Наставник ОШ „Јован Цвијић“: Александра Миловановић